

Рецензия

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.2. Психология докторска програма: Педагогическа и възрастова психология

автор Благовеста Димитрова Дафкова

тема: „Креативност, мотивация, и родителска подкрепа при ученици от начална училищна възраст“.

1.Общо описание на представените материали

По избор на научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Мотивация, креативност и родителска подкрепа в начална училищна възраст“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Благовеста Дафкова – докторант към катедра „Психология“ във ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представеният от Фотеини Илиадоу комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Включва дисертационен труд, автореферат и приложени публикации.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Дисертационното изследване е посветено на отношенията между креативността и мотивацията, както и на възможностите на специално

създадени интервенции, обединени в програма, за тяхното развитие. Поставена в контекста на съвременните предизвикателства, темата придобива особена актуалност в опита да очертае възможности за повишаване на креативността и мотивацията за учене, които са със значими влияния върху удовлетворението от ученето и постиженията.

Актуалността на темата се открива особено силно в контекста на ясно очертаващите се проблеми с отслабената мотивация за учене и повишените изисквания към развитието на креативността при децата и търсенето на креативни методи за преподаване на учебното съдържание. Затова всеки опит за създаване на програми за развитие на креативността и трансформирането на мотивацията са с особена практическа стойност

3. Познание на проблема

Авторът се опитва да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретичното и емпиричното изследване.

Теоретичната част на изследването обхваща анализ на основните конструкти – мотивация и креативност. Те са разгледани в контекста на развитието, на промените в социалния контекст и новите технологии. Креативността е анализирана в контекста на учебната дейност. Разгледани са основните идеи, чрез които се представят характеристиките на този конструкт. Също така са представени и влиянията на множество променливи върху развитието на креативността – социални, емоционални, когнитивни, мотивационни. Креативността е разгледана като процес, който преминава през определени стадии и като резултат - чрез обективации, които покриват определени критерии. Разглеждането на креативността в пространството на факторите, които влияят върху нейното развитие очертава и пространството на емпиричното изследване.

Теоретичната част обхваща подробен анализ и на втория конструкт – мотивацията, който също е разгледана в контекста на различните теории. Проследени са видовете мотивация и заедно с това връзката с креативността.

Заедно с анализа на тези конструкти са отбелязани и множество конкретни изследвания върху развитието на креативността в полето на учебната дейност и взаимодействията между семейство и училище, което още

повече стеснява обсега на емпиричното изследване, очертавайки възможности за по-задълбочено изследване.

Бих искал да отбележа, че представените анализи са коректни и придават кохерентност на теоретичната част. Емпиричната част също се отличава с коректни статистически анализи, проведени с инструменти, които са адекватни изцяло на замисъла, и резултати, които съответстват на хипотезите на изследването.

4. Методика на изследването

Методиката, с която е проведено емпиричното изследване включва:

Тест за оценка на креативността на Уилямс. Оценяването на креативността се осъществява чрез оценката от учителя на следните характеристики:

- лекота с която учениците довършват рисунките;
- гъвкавост по отношение на промените в първоначално предоставените рисунки;
- оригиналност на идеите;
- симетрия на изображенията;
- добавено наименование на изображението.

Тестът оценява четири когнитивни фактора за дивергентно мислене, които тясно корелират с творческите прояви на личността. Това са: лекота; гъвкавост – способност за промяна; оригиналност; разработеност.

Тест за креативност на Торънс. В изследването е използван картиния вариант, който включва три подтеста: „нарисувай картина, завършване на фигура и дублирани линии“ Креативността се оценява чрез следните показатели:

- „плавноост“;
- „оригиналност“ - най-значимият показател за креативност;
- „разработване“;
- „устойчивост на затваряне“;
- „абстрактност на имената“ .

За оценка на мотивацията за учебна дейност е използван Теста „Незавършени изречения на А.Орлов. Теста оценява:

- скрити преживявания;
- дълбоки мотиви;
- отношението с към себе си и към близки хора;
- възприятието на значими събития в живота;
- преживявани страхове, чувство за вина.

Теста включва 25 недовършени изречения и се отнася до следните показатели за мотивация за учене: вид личностно значима дейност на ученика; личностно значими за ученика субекти (учители, съученици, родители, които влияят върху отношението на детето към учебния процес); знак на отношение на ученика към ученето (положително; неутрално; отрицателно) съотношение между социалните и познавателните мотиви в ученето и тяхната йерархия; отношение на ученика към конкретни учебни предмети и тяхното съдържание.

Анкетно проучване – което е насочено към извличане на обратна връзка от родителите за програмата за повишаване на креативността и мотивацията за учене.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 213 страници в основния текст, който съдържа 30 таблици, 102 графики, 11 фигури и 4 приложения. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, изводи и препоръки за практиката, заключение, литература и приложения. Библиографията е с 96 заглавия на английски език и български език. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, инструменти на изследването и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Представените анализи и изводи са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на Благовеста Дафкова са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

-изследвани са отношения между креативност и мотивация и възможностите за тяхното усилване;

-изследвани са родителските влияния върху развитието на устойчива мотивация и креативност;

-представен е модел за развитие на креативността и усилване на мотивацията в контекста на учебната дейност; отбелязани са иновативни методи за усилване на креативното мислене при решаване на учебни задачи;

-очертани са специфични ефекти от предложения модел за развитието на креативност и мотивацията, както и върху оптималното функциониране на детето;

-очертана е значимостта на подкрепата от родители и учители както и на различните интервенции за усилване на учебната мотивация и на връзката и с креативността;

-съвременният статистически анализ на резултатите представя коректно коментирани данни на отношенията между изследваните конструкти.

Това ми дава основание да отбележа, че изследването има приноси, които могат да намерят израз в опитите за търсенето на пътища за преодоляване на трудностите свързани с мотивацията за учене и за усилване на креативността като една от базовите цели на развитието и съвременното образование.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията.

9. Лично участие на докторанта

Благовеста Дафкова е била редовен докторант към катедра „Психология“. Тя е реализирала самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са нейно лично дело. Не се откриват данни за плагиатство

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Благовеста Дафкова притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията за начините, по които може да усили креативността, мотивацията за учене и на техните взаимни влияния.

12. Препоръки за бъдещо използване

Предлагам изследването да се разшири като се наблегне на проследяване на влиянията и на допълнителни променливи върху развитието на креативността и вътрешната мотивация и се включат нови инструменти за оценяване.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантката Благовеста Дафкова, притежава задълбочени познания по темата. Смятам, че кандидатката отговоря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. След идтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Благовеста Дафкова, за което давам и своя утвърдителен вот.

28.12 .2022 г.

Рецензент:

/проф. д.п.н. Румен Стаматов/

Review

by Prof. Rumen Ivanov Stamatov, D.Sc. -

Varna Free University "Chernorizets Hrabar"

of a dissertation work for awarding the educational and scientific degree

"doctor" in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences;
professional direction 3.2. Psychology doctoral program: Pedagogical and age
psychology

author Blagovesta Dimitrova Dafkova

topic: "Creativity, motivation and parental support in primary school students".

1. General description of the presented materials

According to the selection of the scientific jury, the procedure was determined for its member for the defense of the dissertation work on the topic "Motivation, creativity and parental support in primary school age" for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional direction 3.2. Psychology, doctoral program: Pedagogical and age psychology. The author of the dissertation is Blagovesta Dafkova - PhD student at the Department of Psychology at Neophyt Rilski University of Applied Sciences. The set of materials presented by Foteini Iliadou is in accordance with the requirements of ZRASRB, the Regulations for its application and the Regulations for the development of the academic staff of the Neophyte Rilski State University. Includes dissertation, abstract, and appended publications.

2. Relevance of the topic and appropriateness of the added goals and tasks.

The dissertation research is dedicated to the relationship between creativity and motivation, as well as the possibilities for specially created interventions, united in the program, for their development. portrayed in the context of important challenges, the topic takes on particular relevance in an attempt to outline opportunities for reducing creativity and motivation to learn, which have a significant impact on learning satisfaction and achievement.

The topicality of the topic is particularly strong in the context of clearly emerging problems with weakened motivation for learning and increased demands for the development of creativity in children and the search for creative methods of teaching the educational content. Therefore, any attempt to create a program for developing creativity and transforming motivation is of particular practical value

3. Knowing the problem

The author tries to achieve the goal of the dissertation research as well as the pursued tasks with the list of methods of theoretical and empirical research.

The theoretical part of the study includes an analysis of the main constructs – motivation and creativity. They are considered in the context of development, change in the social context and new technologies. Creativity is analyzed in the context of the learning activity. The main ideas through which the characteristics of this construct are presented are examined. Also indicated are the influences of multiple variables on your creativity – social, emotional, cognitive, motivational. Creativity is considered as a process that goes through the definitional phase and as a result - through objectifications that cover the definitional criteria. Unraveling creativity in the space of factors that influence its development also delineates the space of empirical research.

The theoretical part covers a detailed analysis of the second construct – motivation, which is also examined in the context of the real theory. Types of motivation have been traced and along with this relationship with creativity.

Along with the analysis of these constructs, specific studies on the development of creativity in the field of educational activity and the interaction between family and school are provided, which further narrows the scope of empirical research, outlining opportunities for deeper research.

I would like to point out that the presented analyzes are correct and give coherence to the theoretical part. The empirical part is also distinguished by correct statistical analyses, conducted with instruments that are fully adequate to the design, and results that correspond to the research hypotheses.

4. Research methodology

The methodology with which the empirical research was conducted includes:

Williams Creativity Assessment Test. Creativity is assessed through the following teacher assessments of the characteristics:

- the ease with which the students finish the drawings;
- flexibility regarding changes in the specified drawings;
- originality of ideas;
- image symmetry;
- added image name.

The test assesses four cognitive factors of divergent thinking, which closely correlate with the creative manifestations of the personality. These are: the medicine; flexibility – ability to change; originality; elaboration.

Torrance Creativity Test. In the study, a picture variant was used, which includes three subtests: "draw a picture, complete a figure and duplicate lines." Creativity is evaluated by the following indicators:

- "fluency";
 - "originality" "- the most significant indicator of creativity;
 - "development";
 - "closure resistance";
- "abstractness of names" .

To assess the motivation for learning activity, the Test "Unfinished sentences of A. Orlov. The test is rated:

- hidden experiences;
- deep motives;
- the attitude towards oneself and towards close people;
- the perception of significant events in life;
- experienced insurance, guilt.

The test includes 25 unfinished sentences and refers to indicators of motivation for learning: type of personally meaningful activity of the student; personally significant subjects for the student (teachers, classmates, parents who influence the child's attitude to the learning process); sign of the student's attitude to learning (positive; neutral; negative) ratio between social and cognitive motives in learning and their hierarchy; attitude of the student to specific subjects and their content.

A survey study - which is aimed at eliciting feedback from parents about the program to reduce creativity and motivation to learn.

5. Characterization and evaluation of the dissertation work

The dissertation has a total of 213 pages in the main text, which contains 30 tables, 102 graphs, 11 figures and 4 appendices. The structure includes an introduction as an introduction to the research topic, three chapters, conclusions and suggestions for practice, conclusion, literature and appendices. The bibliography has 96 titles in English and Bulgarian. The research itself is structured in two parts - theoretical, which represents the main concepts around which the research is built, and empirical, which is represented by goals, tasks, hypotheses, research tools and the final analysis, in the context of the formulated hypotheses. The presented analyzes and conclusions are representative of the doctoral student's efforts and support the verification of the obtained results.

6. Contributions and significance of the development for science and practice

Blagovesta Dafkova's contributions are meaningfully summarized and correspond to the conducted research. As a whole, I would like to note the following positive points:

- the relationships between creativity and motivation and the possibilities for their enhancement were investigated;
- parental influences on the development of sustainable motivation and creativity were investigated;
- a model for developing creativity and strengthening motivation in the context of educational activity is presented; innovative methods have been issued to strengthen creative thinking when solving educational tasks;
- outlined with specific effects of the proposed model for improving creativity and motivation, as well as on the child's optimal functioning;

- the importance of support from parents and teachers as well as any intervention to strengthen learning motivation and the relationship with creativity is outlined;
- the modern statistical analysis of the results of the correct evaluations of the data on the relations between the research constructs presents.

This gives me reason to note that this research has contributions that can find expression in the attempt to search for ways to overcome all the difficulties related to the motivation to learn and to strengthen creativity as one of the basic development and total education.

8. Evaluation of publications on the dissertation work

Dissertation static paper topic publications are in the form of formats and meet the requirements.

9. Personal participation of the doctoral student

Blagovesta Dafkova was a full-time doctoral student at the Department of Psychology. She independently realized the entire dissertation research. The text, results and contributions are her own work. No plagiarism data detected

10. Abstract

The abstract contains the main statements in the dissertation work, the results and the technical analysis. I believe that it is adequate to the dissertation theoretical work and objectively reflects the analyzes and results indicated in the content of this study.

11. Personal impressions

I would like to point out that Blagovesta Dafkova has deep knowledge in a research field, combined with responsibility and an original approach to the empirical examination of the topic, which enriches the understanding of the ways in which it can enhance creativity, motivation to learn and their mutual influences.

12. Recommendations for future use

I suggest that the research be extended by emphasizing side effects on affect and further changes on the development of creativity and intrinsic motivation and include new assessment tools.

Conclusion

The dissertation shows that the doctoral student Blagovesta Dafkova has in-depth knowledge of the subject. I believe that the candidate meets the conditions and procedures for awarding the educational and scientific degree "doctor" according to the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, Regulations for the implementation of the law on the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Development of the Academic Staff of the Neophyte Rilski University of Applied Sciences. Then highlight the arguments, as well as the overall positive assessment of the completed dissertation research, I suggest that the scientific jury vote positively and award the educational and scientific degree "doctor" to Blagovesta Dafkova

Reviewer

28.12.2022

Prof. Rumen Ivanov Stamatov, D.Sc.